Редакція польсько-українського журналу
«Nauki Społeczno-Humanistyczne / Соціально-гуманітарні науки /
Social and Human Sciences» (ISSN 2391-4165)

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Державна наукова установа
«Інститут інформації, безпеки і права
Національної академії правових наук України»

Полтавський інститут економіки і права
Університету «Україна»

СУЧАСНИЙ СВІТОВИЙ ПОРЯДОК: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ, СОЦІАЛЬНО-УПРАВЛІНСЬКІ ТА ФІЛОСОФСЬКО-РЕЛІГІЙНІ ВИМІРИ

Монографія

За загальною редакцією
Валерія Бебика, Володимира Пилипчука та Надії Мякушко

Варшава — Київ
Талком
2026

УДК 327:341:[316.422:14]
С89

Рекомендовано до друку
Редакційною радою польсько-українського журналу
«Nauki Społeczno-Humanistyczne / Соціально-гуманітарні науки /
Social and Human Sciences»
(*протокол № 5 від 20 жовтня 2026 р.*)

Вченою радою Державної наукової установи
«Інститут інформації, безпеки і права
Національної академії правових наук України»
(*протокол № 9 від 28 жовтня 2026 р.*)

Рецензенти:
Кудряченко, Андрій, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України, директор Інституту всесвітньої історії Національної академії наук України;
Смолянюк, Володимир, доктор політичних наук, професор, Заслужений працівник освіти України;
Конащук, Войцех, доктор юридичних наук, професор Університету імені Марії Кюрі-Склодовської в Любліні.

Авторський колектив:
Анісімович-Шевчук, Ольга (д.філос.); Аулін, Олександр (к.філос.н); Ауліна, Олена (к.політ.н); Бебик, Валерій (д.політ.н.); Бедь, Віктор (д.юр.н.), Гуменюк, Борис (д.і.н.); Доронін, Іван (д.ю.н.); Заславська, Людмила (с.н.с.); Золотар, Ольга (д.ю.н.); Мякушко, Надія (д.філос.); Пилипчук, Володимир (д.ю.н.); Помикало, Войцех (д.пед.н.); Саган, Олександр (д.філос.н.); Шаравара, Роман (д.філос.); Шергін, Сергій (д.політ.н.).

С89 **Сучасний** світовий порядок: міжнародно-правові, соціально-управлінські та філософсько-релігійні виміри : моногр. / Анісімович-Шевчук, Ольга, Аулін, Олександр; Ауліна Олена. — Варшава — Київ: Талком, 2026. — 264 с.
ISBN 978-617-8627-47-8

У монографії аналізуються міжнародно-правові, соціально-управлінські та філософсько-релігійні проблеми формування сучасного світового порядку в контексті зародження та функціонування глобальних цивілізацій, державного суверенітету, систем міжнародних відносин, базових загально-людських, релігійних та національних цінностей.

Наукове видання може бути використана при підготовці докторантів, аспірантів, магістрів з політичних, юридичних, психологічних, соціологічних, військових наук, публічного управління, соціальної роботи, міжнародних відносин та соціальних комунікацій.

УДК 327:341:[316.422:14]

ISBN 978-617-8627-47-8

© Анісімович-Шевчук, Ольга,
Аулін, Олександр; Ауліна Олена, 2026
© Талком, 2026

1.2. ГЕОПОЛІТИКА, СУВЕРЕНІТЕТ І ПРАВО: У ПОШУКАХ СПРАВЕДЛИВОСТІ ТА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ

(***Бебик, Валерій; Пилипчук, Володимир; Мякушко, Надія***)

Проблема прав людини, прав нації та суверенних прав держави — це проблема, яка системно пов'язана з геополітикою, державним суверенітетом і рівнем демократії в суспільстві.

Геополітика і державний суверенітет — це зовнішні фактори, які впливають на права людини в державі. Ці зовнішні фактори тісно пов'язані з системою світового порядку. Система світового порядку, як показує історичний досвід, не є справедливою.

Питання справедливості і моралі тут відступають на другий план. На першому плані — сила великих держав, володіння колоніальними територіями, матеріальними і людськими ресурсами.

Історія свідчить, що кожна масштабна війна (світова чи континентальна) закінчувалася спробами створити справедливий міжнародний порядок. Але справедливим цей світовий порядок був лише для країн, які вигравали війну [2; 3; 25].

Наприклад, після 30-річної війни в Європі в 1648 році був укладений Вестфальський мир (реалізований через три міжнародних угоди) [31]. У результаті встановлення цього миру Священна римська імперія германської нації визнала суверенітет Швеції, Франції, Швейцарії, а Іспанська імперія визнала суверенітет Голландії.

Загалом, це була, напевно, перша системна спроба формально-правової фіксації європейських кордонів, завдяки чому в

міжнародному праві формуються поняття суверенітету, нації-держави, легітимності влади та ін.

У першій світовій війні (1914–1917 років) програли Російська, Німецька, Австро-Угорська та Османська імперії. Після цього країнами переможцями була створена у 1919 році Ліга націй [9].

Рада Ліги Націй складалася з чотирьох постійних членів (Велика Британія, Франція, Італія, Японія) і чотирьох не постійних членів, які обиралися на один рік. Рішення приймалося на основі консенсусу.

Але Німеччина і Росія, які програли першу світову війну, готувалися до реваншу. Німеччина вийшла з Ліги Націй у 1933 році. А Росія була виключена з Ліги Націй у 1939 році після нападу на Фінляндію.

Ми можемо критикувати Лігу Націй за не дуже ефективне управління світовим порядком. Але, з точки зору справедливості, ми маємо визнати, що Росія справедливо була виключена з Ліги Націй за війну проти Фінляндії.

Після Першої світової війни Російська, Німецька, Австро-Угорська та Османська імперії фактично розпалися і втратили великі частини своїх територій та колоній.

Ця війна зруйнувала кілька провідних імперій, але не сприяла до формуванню Нового світового порядку. Вона зафіксувала крах імперської форми державності імперій, що програли, хоча і сприяла створенню малоефективної міждержавної організації — Ліги Націй (1919), яка працювала за принципом консенсусу.

Членами-засновниками Ліги Націй стали країни-переможці Першої світової війни, а також новостворені держави: Польща, Чехословаччина та Хіджаз (пізніше Саудівська Аравія). Рада Ліги Націй складалася з чотирьох постійних членів (Великобританія, Франція, Італія, Японія) і чотирьох непостійних членів, які обиралися на рік [9].

Країни, які програли Першу світову війну, фактично не мали впливу у складі Ліги націй, куди вони вступили значно пі-

зніше засновників — на умовах відмови від претензій на спірні території. Насамперед, мова іде про нацистську Німеччину та комуністичну Росію (СРСР).

Після перемоги на парламентських виборах у Німеччині націонал-соціалістів на чолі з А. Гітлером [2], його уряд організував референдум про вихід із Ліги націй. Цей референдум підтримала конституційна більшість німецьких виборців, після чого Німеччина 1933 року вийшла з Ліги Націй.

Радянська роSSія після нападу на Фінляндію в 1939 році Радянський Союз, як країна-агресор, що грубо порушила статут Ліги Націй, була виключена із цієї міждержавної організації.

У результаті стало зрозуміло, що нацистська Німеччина і комуністична роSSія на цьому не зупиняться. Як наслідок, вони здійснили напад на Польщу. І хоча поляки мужньо оборонялися, сили були не рівними...

У цей же час роSSійські комуністи мріяли створити свою всесвітню тоталітарну імперію. Ідеологією і політичною технологією глобального панування мала стати світова революція, а організаційною формою здійснення світового панування — Комуністичний інтернаціонал (Комінтерн) [11].

Комінтерн був створений у 1919 році ватажками роSSійської революції Володимиром Лєніним, Йосипом Сталіним та ін. як прообраз світового комуністичного уряду. У складі керівних органів Комінтерну і російської компартії переважали представники єврейського етносу [16].

Структури Комінтерну на перших етапах використовувалися для відновлення Російської імперії у формі Радянського Союзу. Зокрема, у 1921 році була окупована Україна, яку силою зброї повернули до складу російської (комуністичної) імперії.

Однак розгром комуністичних повстань після закінчення Першої світової війни в Європі та поразка Росії в російсько-польській війні 1919–1921 років, в якій полякам допомагали військові частини Української Народної Республіки (УНР), поставило хрест на планах російських комуністів про світову революцію.

Після смерті В. Лєніна (1924) більшовики зрозуміли, що питання світової революції на цьому історичному етапі є не реальним. Доктрина сталінізму проголосила про «побудову соціалізму в окремо взятій країні», замінивши доктрину «світової пролетарської революції». Але Комінтерн, як інструмент ідеологічного впливу і тероризму (структура управління, преса, навчальні заклади, розвідувальні школи) продовжив свою роботу [16]. Вона була зосереджена на питання організаційно-партійного будівництва компартій, пропаганди комуністичних ідей, військової розвідки, контррозвідки та підривної діяльності.

Утім, світовий капіталізм зрозумів загрози глобального комуністичного заколоту, акумулював свої ресурси, накопичені за 500 років світового панування [8], і висунув проти російського комуністичного тоталітаризму — німецький соціал-націоналістичний тоталітаризм.

Стратегічна мета глобальної єврейської буржуазії, яка фактично привела до влади нацистів Адольфа Гітлера, була зрозуміла. Третій німецький рейх повинен був рухатися на схід і зіткнутися в боротьбі з російським комунізмом.

Характерно, що США, які після Першої світової війни прагнули стати найвпливовішою світовою державою [2; 3; 30], підтримували на першому етапі націонал-соціалістів Німеччини, а паралельно — підтримували комуністів Росії.

У Радянському Союзі американський бізнес, який прагнув вивести американську економіку зі стану «великої депресії» [29], побудував сотні заводів, електростанцій, мостів, залізничних та автомобільних доріг.

Американці заробили на цьому сотні мільйонів доларів, врятували таким чином свою економіку від Великої депресії, а водночас чужими руками вирішували свої геополітичні та геоекономічні завдання з ослаблення країн Західної Європи, які «заважали» США стати глобальним лідером. Ця технологія використовувалася американською політико-економічною елітою і після Другої світової війни.

Комуністичні лідери СРСР мали такі ж самі амбіції глобального лідерства, як і буржуазні лідери США. На цьому історичному етапі глобальні інтереси США та СРСР, які очолювалися переважно єврейськими елітами [16], збігалися, оскільки обидві ці країни прагнули ослаблення найрозвинутіших держав «старої» Європи, які все ще зберігали свій імперський політико-економічний потенціал.

У Другій світовій війна програли Німеччина, Італія, Угорщина, Іспанія, Угорщина, Японія. Для забезпечення глобального світового порядку країнами-переможцями в 1945 році була створена Організація Об'єднаних Націй [18].

До Ради Безпеки ООН були включені п'ять постійних членів (Велика Британія, Франція, Китай, Радянський Союз і США) і десять не постійних членів, які обираються на один рік. Постійні члени Ради Безпеки ООН, як переможці другої світової війни, мають право вето. Рішення приймаються консенсусом.

Після розпаду Радянського Союзу до складу ООН і Ради Безпеки ООН не законно включили Росію. Відповідно до статті 4 Статуту ООН, до складу ООН приймаються країни за рекомендацією Ради Безпеки ООН та рішення Генеральної Асамблеї ООН.

Росія ніколи не подавала заяви на вступ до ООН. Ніхто і ніколи не голосував про прийом Росії до ООН. І це свідчить про те, що легітимного мандату перебування у складі ООН та Раді Безпеки ООН фашистська роSSія не має [18].

Україна, на яку напала Росія, що знаходиться в ООН не законно, є співзасновником ООН. Такі ось «гримаси» легітимності міжнародного правопорядку та «справедливості» ми маємо сьогодні.

Коли фашистська роSSія в 2022 році напала на Україну, її ніхто не виключив з ООН.

Нагадаємо, що після нападу СРСР (фактично — роSSії) на Фінляндію в 1939 році її виключили з Ліги Націй. А зараз агресор продовжує бути членом Ради Безпеки ООН з правом вето.

У наслідок роSSійської агресії постраждали права українців на життя і свободу, права громадян України на суверенну державу, гуманітарні права української нації.

Таким чином, не вирішення міжнародним співтовариством правових проблем міжнародного порядку сприяло руйнуванню системи міжнародних відносин, яка була після нападу росії на Україну фактично була заблокована.

А прихід до влади в 2025 році американських нацистів на чолі з Дональдом Трампом остаточно знищив систему міжнародного правопорядку та систему євроатлантичної солідарності. Заяви Трампа про те, що американці просто заберуть собі Гренландію, сектор Газа і Панамський канал, нічим не відрізняються від заяв путіна, що вони заберуть український Крим, Харків і Одесу.

Фактично американці зруйнували НАТО, оскільки ця система безпеки нині не працює. Отже, європейцям треба будувати свою армію, щоб протистояти експансії російського фашизму.

В основі права завжди знаходиться мораль на основі принципу справедливості. У XXI столітті мораль була замінена правом сильного завоювати територію слабого. У цих умовах нам потрібно думати, як організувати систему європейського правопорядку.

Після розвалу СРСР Україна мала 4 у світі ядерний потенціал. Уперше в історії людства Україна добровільно віддала Росії всі свої ядерні боєголовки, стратегічні ракети і бомбардувальники в обмін на гарантування територіальної цілісності України.

У 1994 році Україна, Росія, Велика Британія і США підписали Будапештський меморандум про відмову України від ядерної зброї і гарантування територіальної цілісності України. Пізніше до цього меморандуму приєдналися Франція і Китай.

Результати загальновідомі: Росія напала на Україну, а Китай, на словах підтримав територіальну цілісність України, а фактично — відмовився від гарантування територіальної цілісності України і латентно допомагав Росії. США (за часів президентства Дж. Байдена), Велика Британія і Франція — підтримали боротьбу українського народу за незалежність.

Утім, кардинальна зміна влади в США в 2025 році, яка фактично привела до зради України та руйнування так званої євро-атлантичної солідарності, підтвердила тезу американського соціолога Іммануїла Валлерстайна (Immanuel Wallerstein), який здійснив аналіз світового порядку після закінчення Першої та Другої світових війн з точки світ-системного аналізу.

На його думку, жорстке протистояння США і СРСР у часи так званої «холодної війни» багато в чому було камуфляжним прикриттям здійснення глобального ліберального лідерства США. А комуністичний режим Радянського Союзу, насправді, підігравав США, прикриваючись ідеологічною конфронтацією між лібералізмом і комунізмом, що дозволяло утримувати світ у певному балансі [8].

Водночас, комуністичні вожді СРСР прагнули вести і власну геополітичну «гру», коли домовилися з нацистами Німеччини про розподіл сфер впливу в Європі та співпрацю у військово-технічній та економічній сфері.

У результаті нацистська Німеччина, якій після поразки в Першій світовій війні було заборонено мати танкові війська, авіацію і військово-морський флот, отримала доступ до військових баз, полігонів та аеродромів комуністичного Радянського Союзу.

Таким чином, ми можемо зробити висновки, що світовий порядок, який сформувався після Першої світової війни, був не стійким і тимчасовим.

Отже, глобальне співтовариство готувалося до нової світової війни. Країни, що програли, прагнули реваншу. Переможці — прагнули збереження статус-кво.

У цьому контексті, можемо зазначити, що основною причиною Другої світової війни була потреба геополітичного та геоекономічного переділу світу [2; 3].

Друга світова війна (1939 — 1945) була більш масштабною, набагато кривавішою і запеклішою. Вона тривала вдвічі більше часу і в ній загинуло набагато більше людей, ніж у Першу світову війну.

Цього разу основою коаліції переможених була вісь: «Берлін — Рим — Токіо» — разом із профашистськими режимами-сателітами Іспанії, Угорщини, Румунії, Словаччини, Болгарії та ін.

Як наслідок, після капітуляції Німеччини та Японії в 1945 році, черговий раз постало питання про новий світовий порядок [3]. Ліга Націй, яка була на той час уже міжнародно-політичним трупом, де-юре була ліквідована в 1946 році.

Натомість, у 1945 році було створено Організацію Об'єднаних Націй (ООН). До ключового керівного органу ООН — Ради безпеки — було включено Велику Британію, Китай, СРСР, США і Францію як постійних членів, і десять обираних Генеральною Асамблеєю ООН країн у статусі непостійних членів ООН. Постійні члени Ради безпеки ООН за Статутом ООН мають право вето на будь-які рішення, які їм не подобаються [18].

24.02.2022 року фашистська роSSія розв'язала війну проти України, грубо порушивши Статут ООН [18] про непорушність кордонів, але водночас продовжує бути членом Ради Безпеки ООН з правом вето, оскільки немає відповідного правового механізму виключення постійного члена Ради Безпеки ООН.

Таким чином, ми бачимо, що в Статуті ООН було закладено ті самі принципи недієздатності, які поховали Лігу Націй. Ті ж самі постійні члени керівного органу — переможці війни, ті ж самі не постійні члени, які обираються за ротацією, той же самий не ефективний принцип консенсусу. Окрім відсутності правового механізму реагування Ради Безпеки ООН на агресію одного з членів ООН ми побачили небажання провідних політичних гравців (США і КНР) піднятися вище за свої егоїстичні інтереси і вийти за рамки свого глобального протистояння.

До розвалу СРСР стратегічне протистояння в рамках «холодної війни» здійснювалося понад 50 років між США і СРСР. Але на початку XXI століття КНР стала другою економікою світу, змінюючи глобальний геополітичний баланс.

Західні інтелектуали (Іммануїл Валлерштайн (Immanuel Wallerstein) [8], Збіґнєв Бжезінський (Zbigniew Brzeziński) [25], Сему-

ель Гантінгтон (Samuel Huntington) [28], Френсіс Фукуяма (Francis Fukuyama) [27], Генрі Кісінджер (Henry Kissinger) [12; 30] та інші) описували своє бачення світового порядку в рамках західних доктрин міжнародних відносин.

У СРСР дозволялося досліджувати процеси світового порядку лише працівникам правлячої компартії та спецслужб. Ці дослідження були переважно закритими і тільки перед розвалом СРСР, у рамках «перебудови», науковий світ зміг ознайомитися з деякими фрагментами цих наукових праць [2].

У цілому ми можемо зробити висновки, що питання світового порядку досліджувалися в контексті «холодного» протистояння США і СРСР, які виступали ядерними гарантами утримання геополітичного статус-кво.

Утім, це контрольоване «холодне» протистояння не виключало «гарячих» воєн на всіх світових континентах: Афганістан, Ангола, В'єтнам, Лаос, Камбоджа, Корея, Ірак, Іран, Індія, Пакистан, Палестина, Ізраїль тощо.

Після розпаду СРСР роSSія, з метою відновлення російської імперії, почала планувати військові конфлікти на території країн, які вийшли з СРСР.

Війна Вірменії проти Азербайджану, громадянська війна в Таджикистані, війна Росії проти Грузії (Південна Осетія), Молдови (Придністров'я) та України були сплановані на роSSії не тільки з метою створення «поясу безпеки» для Росії, але й з метою відтворення роSSійської імперії [7; 10].

Зовнішньополітична рашистська пропаганда була побудована таким чином, щоб знищувати державність Нових незалежних країн. А внутрішньополітична рашистська пропаганда працювала над створенням образів ворога: США, НАТО, ЄС, України, Грузії тощо.

Усі ці дії російського фашизму були спрямовані на відновлення глобального статусу роSSії. Однак, об'єктивних умов для цього немає і вже ніколи не буде, оскільки роSSія має економічний потенціал набагато менший, ніж економічний потенціал США, КНР і ЄС.

Єдиний дієвий фактор російського міжнародного шантажу — це ядерна зброя, яка дісталася роSSії від СРСР. Але цього вочевидь замало, щоб претендувати на глобальне лідерство поруч із США, КНР та ЄС.

РоSSійська концепція енергетичної імперії [15], що була спрямована на прагнення диктувати свої умови всьому світу, насамперед — Європі, стає дедалі менш актуальною — в умовах зменшення російської частки на світовому ринку торгівлі нафтою і газом.

Водночас сотні мільярдів енерго-доларів, накопичених роSSією, створили в роSSійській правлячій еліті ілюзію про «другу армію світу», що й стало політико-філософською причиною рашистської агресії проти України ще на початку 2014 року, коли вони захопили Крим і Донбас [20; 21; 22].

Загалом, основними причинами агресії роSSії проти України були:

– Прагнення російської політичної еліти відновити Російську імперію.

– Військово-політична слабкість НАТО і корумпована продажність західно-європейських еліт у питаннях європейської енергетичної безпеки та фактичного тиску Заходу на Україну в питаннях територіальних поступок російському агресору.

– Не ефективність і ритуальний характер економічних санкцій проти Росії за фактичне знищення світового порядку, що був встановлений після Другої світової війни.

– Різке скорочення впливу Росії на економіку України після 2005 року, коли Україна змінила свої вектори розвитку на торгівлю з КНР та ЄС.

– Ілюзію відтворення економіки Російської імперії до рівня глобальної економіки на основі надходжень енерго-доларів.

– Політико-психологічні настанови вседозволеності, які сформувалися у В. Путіна та його кримінального оточення — після «успішних» операцій Росії в Грузії (Південна Осетія), Молдові (Придністров'я), Сирії, Україні (Крим, Донбас), Казахстані.

– Фактичне (економічне і дипломатичне) заохочення Китаєм російського нападу на Україну з метою ослаблення потенціалу РФ у Маньчжурії та Центральній Азії і повернення тимчасово втрачених китайських територій на Далекому Сході та зниження для себе цін на російські енергоресурси.

Основні цілі Росії у війні проти України не були і ніколи не будуть досягнуті. «Блискавична війна» російського фашизму проти України — провалилася. Рашистська окупаційна армія зазнала колосальних втрат у техніці та живій силі [10].

І питання військової перемоги України — лише питання часу, пов'язане з відновленням ракетного потенціалу України, нарощування виробництва засобів протиповітряної оборони, сучасних військових технологій: безпілотників, повітряних, сухопутних та морських дронів.

Окрема тема — відновлення ядерного потенціалу України. Після нападу роSSії на Україну Будапештський меморандум, відповідно до якого Україна відмовлялася від ядерної зброї, ракетних військ та авіації стратегічного призначення, є не дійсним.

Відповідно, де-юре Україна фактично відновила свій статус ядерної держави. В умовах рашистської агресії проти України відновлення української ядерної зброї є важливим стратегічним компонентом української перемоги в цій війні.

Фактично система міжнародної безпеки — зруйнована. Так звані гарантії міжнародної безпеки — ілюзія, оскільки жодна країна сходу чи заходу за Україну воювати не буде. А зрада так званого «стратегічного союзника — США» засвідчила, що будь-які союзники — справа ситуаційна і суб'єктивна.

Таким чином, ми можемо дійти висновків, що ядерна зброя і зброя далекої дальності (насамперед — ракетна) можуть бути важливими чинниками перемоги, стримування агресії та силової гарантії національної безпеки. Для України ці види зброї можуть бути стратегічно вагомими компонентами національної безпеки — на відміну від усіляких міжнародних угод та меморандумів.

Що ж стосується змін глобальної геополітичної та геоекономічної конфігурації, варто відзначити, що нині формуються три основних центри сили в глобальному світі: США, Китай і ЄС. І від них все більше залежить перезавантаження Нового світового порядку, в епіцентрі якого, на нашу думку, знаходиться Україна, перемога якої закладе міжнародно-правові та морально-етичні основи майбутньої системи міжнародних відносин, формування та еволюції сучасної глобальної цивілізації.

Список використаних джерел та літератури

1. Бебик В., Куйбіда В., Мякушко Н. Сталий розвиток і соціальна глобалістика : навч. посіб. Київ: Талком, 2022. 256 с.
2. Бебик, В. (2009). Політологія: наука і навчальна дисципліна. Київ: Каравела. 496 с.
3. Бебик В. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика / В. Бебик, С. Шергін, Л. Дегтерьова. Київ: Університет «Україна», 2006. 208 с.
4. Бебик, Валерій (2016). Глобальне інформаційне суспільство [Video]. URL: https://www.youtube.com/watch?v=qbTwFtNLV0Q
5. Бебик, Валерій (2016). Інформаційні війни [Video]. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Db7I_FzABLw
6. Бебик, Валерій (2016). Інформаційна безпека [Video]. URL: https://www.youtube.com/watch?v=-CynLMjot6k
7. Бебик, Валерий (2018). Крах мультикультурализма и права человека на оккупированных территориях в Европе. Nowe wyznania i rozwiazania w europejskim systemie ochrony praw czlowieka / Redakcija naukowa Jerzy Jaskiernja, Kamil Spryszak. Spis 3. Toruń : Wydawnictwo Adam Marszalek, S. 38–42.
8. Валлерстайн, Иммануэль (2003). *После либерализма*: Пер. с англ. / Под ред. Б. Ю. Кагарлицкого. М.: Едиториал УРСС. 256 с.
9. Віднянський С. В. ЛІГА НАЦІЙ [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Мі / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: «Наукова думка», 2009. 790 с.: URL: http://www.history.org.ua/?termin=Liga_Natsiy

10. Глобальні інформаційні, психологічні та гібридні війни: загрози та протидії : кол. моногр. / Аулін О., Ауліна О., Бажора О. та ін.; за заг. ред. В. Бебика та Н. Мякушко. Київ: Талком, 2023. 260 с.

11. Маккензи, Кермит (2008). Коминтерн и мировая революция. 1919–1943 / Пер. с англ. Г.Г. Петровой. М.: ЗАО Центрполиграф. 156 с.

12. Кіссінджер, Генрі (2017). Світовий порядок. Роздуми про характери націй в історичному контексті / пер. з англ. Надія Коваль. Київ: Наш Формат. 320 с.

13. Коминтерн и идея мировой революции. Документы / Сост. тома и авторы комментариев: Я. С. Драбкин, Л. Г. Бабиченко, К. К. Ширия. Отв. ред. и автор вступ. статьи: Я. С. Драбкин. Отв. редакторы серии: К. М. Андерсон, А. О. Чубарьян. М.: Наука, 1998. 949 с.

14. Матвієнко, В. Ліга Націй // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011. с.403.

15. Національна безпека в умовах інформаційних та гібридних війн / за заг. ред. В. Куйбіди і В. Бебика : [Монографія]. Київ: НАДУ, 2019. 384 с.

16. Радзиховский, Леонид. Еврейский вопрос. URL: http://www.liveinternet.ru/users/896621/post192823052/

17. Українці в топі. Як змінилися симпатії поляків до різних націй за рік війни. URL: https://internetua.com/ukrayinci-v-topi-yak-zminilisya-simpatiyi-polyakiv-do-riznih-nacii-za-rik-viini

18. Устав ООН. URL: https://www.un.org/ru/about-us/un-charter/full-text

19. Що таке Будапештський меморандум, який так і не дав Україні гарантій безпеки. Лондон. BBC, 2022.02.21. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/news-60462767

20. Bebyk, Valeriy (2020). Global Civilization and Human Rights. Powszechny system ochrony praw człowieka w dobie kryzysu demokracji liberalnej / Redakcija naukowa Jerzy Jaskiernja, Kamil Spryszak. Spis 1. Toruń : Wydawnictwo Adam Marszalek, S. 419–427.

21. Bebyk, Valeriy (2019). Human rights in the information society. Powszechny i regionalne systemy ochrony praw człowieka 70 lat po proklamowaniu Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka / Redakcija naukowa Jerzy Jaskiernja, Kamil Spryszak. Spis 1. Toruń : Wydawnictwo Adam Marszalek, S. 85–95 / 703 s.

22. Bebyk, Valeriy (2015). Ukrainian Maidan as a New Form of Protection of Human Rights. Problemy realizacji regionalnych standardow ochrony praw czlowieka w praktyce ustrojowej panstw / redakcija naukowa Jerzy Jaskiernia. Spis 3. Toruń : Wydawnictwo Adam Marszalek, S. 531–539.

23. Bebyk, Valeriy (2005). Ukraina i Polska w politologii globalnego swiata: problemy i poszukiwania siebie w kontekscie globalizacji. Polska I Ukraina w integrujacej sie Europie I globalnym swiecie XXI wieke. Warszawa, S. 58–62.

24. Bebyk, Waleriy (2004). Jak sie wygrywa i przegrywa wybory. Warszawa: WSSU, 128 s.

25. Brzeziński, Zbigniew (1997). The Grand Chessboard. American Primacy and Its Geostrategic Imperatives. Wielka szachownica. Główne cele polityki amerykańskiej. Warszawa: «Świat Książki» 1998, 257 s.

26. Buchanan, Patric J. (2002). The Dead of the West. N.Y.: St. Martin's Press. 320 p.

27. Fukuyama, Francis (1992). The End of History and the Last Man. New York : Free Press, 1992. 418 p.

28. Huntington, Samuel P. (1996). *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order.* New York: Simon & Schuster, 1996. 367 p.

29. Kindleberger, Charles P. (1973). The World in Depression, 1929–1939. Berkeley, University of California Press. 355 p.

30. Kissinger, Henry (1994). Diplomacy. New York: Simon & Schuster. 912 p.

31. Steiger, H. Die Friedenskonzeption der Verträge von Münster und Osnabrück vom 24. Oktober 1648 // Rechtstheorie. 1998. Bd. 29. H. 2. P. 189–209.